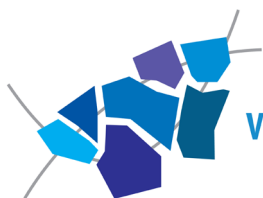

Havfisketurisme i Vest-Finnmark

Sluttrapport - forprosjekt

VEST-FINNMARK RÅDET

Vesir

Oppsummering

Havfisketurisme i Vest-Finnmark har et stort potensial basert på sine natur- og kulturressurser. Noe av potensialet er tatt ut gjennom seriøse, gode bedrifter med lokal tilhørighet. Disse bidrar med arbeidsplasser, skatteinntekter og ringvirkninger til annet eksisterende næringsliv. Det er imidlertid knyttet store utfordringer til aktører som bedriver ressurskriminalitet gjennom å høste av- og kapitalisere på våre felles verdier uten å bidra til verken lokal, regional eller nasjonal verdiskaping.

Skal man lykkes i å profesjonalisere næringen, utvikle den som bidragsyter til lokal verdiskaping, samt sikre bærekraft både på land og til sjøs, må man utarbeide en god, helhetlig og langsiktig overordnet plan. Denne må romme en felles visjon og strategi, samt harmonisere og konkretisere rammebetingelser og regelverk.

Forprosjektet har vært gjennomført som en felles strategiprosess der Vest-Finnmark Rådet, NHO Reiseliv, Innovasjon Norge Arktis og regulerende myndigheter, kommuner og havfiskebedrifter m. fl. har deltatt. I tillegg har man hatt dialog med parallelle prosjekter, blant annet Nofimas 3-årige prosjekt om sameksistens mellom marine næringer i Finnmark (SaRi).

Vesir

Innholdsfortegnelse

1	Oppsummering	2
2	Forord.....	4
3	Bakgrunn.....	5
4	Problemstillinger.....	6
4.1	<i>Næringens utfordringer .....</i>	7
5	Mandat for forprosjekt.....	7
5.1	<i>Mål .....</i>	8
6	Prosjekt- og prosessorganisering	9
7	Verdikjeden for Havfisketurisme.....	11
7.1	<i>Hva er en havfisketurismebedrift – definisjon .....</i>	12
7.2	<i>Havfisketurismens verdikjede - to dimensjoner.....</i>	12
7.3	<i>Barrierer for bærekraftig forvaltning og utvikling av havfisketurisme.....</i>	13
7.4	<i>Gjeldende lover og regelverk.....</i>	13
	Hvem kan drive med havfisketurisme	13
	Bedrifter med ansatte	14
	Overnatting	14
	Utleie av båt	14
	Andre aktuelle lover og forskrifter.....	14
7.5	<i>Hva regulerer den enkelte havfisketurist .....</i>	15
7.6	<i>Aktuelle lover som IKKE regulerer havfisketurismebedrifter.....</i>	15
8	Videreføring.....	15
9	Umiddelbare tiltak	17

2 Forord

Havfisketurisme i Vest-Finnmark har et stort potensial basert på sine natur- og kulturressurser. Noe av potensialet er tatt ut gjennom seriøse, gode aktører med lokal tilhørighet. Disse bidrar med arbeidsplasser, skatteinntekter og ringvirkninger til annet eksisterende næringsliv, samt fører til bosetting som gir direkte utslag i rammeoverføringer til kommunene. Utfordringene er knyttet til aktørene som bedriver ressurskriminalitet gjennom å høste av-, og kapitalisere på våre felles verdier uten å bidra verken til lokal, regional eller nasjonal verdiskaping.

Skal man lykkes i å profesjonalisere næringen, utvikle den som bidragsyter til lokal verdiskaping, samt sikre bærekraftighet både på land og til sjøs, må man utarbeide en god, helhetlig og langsiktig overordnet plan. Det er også en forutsetning for å sikre aksept og forståelse hos kystens befolkning om næringens betydning. Planverket må romme både en felles visjon og strategi, samt harmonisere og konkretisere rammebetingelser, regelverk, kunnskap og arbeidsmetoder som understøtter strategien. Mange av tiltakene sentrale myndigheter i dag iverksetter treffer ikke som tilsiktet, og seriøse aktører rammes av ressurskriminaliteten som gjeldende lover og regelverk ikke evner å avdekke.

3 Bakgrunn

Våren og sommeren 2018 gjennomførte Vest-Finnmark Rådet en forstudie på havfisketurisme i sine medlemskommuner: Hasvik, Loppa, Alta, Kvalsund, Porsanger, Måsøy, Nordkapp og Hammerfest.

Formålet med forstudien var å bidra til næringsutvikling og bærekraftig vekst innen havfisketurisme i Vest-Finnmark. Utgangspunktet er at dette skjer best gjennom økt kunnskap og godt samspill mellom aktører innen havfisketurisme, forvaltningsnivået og lokalbefolkningen.

Målet for forstudien var:

- Å kartlegge og systematisere dagens status og slik lage et felles bilde av aktørsituasjonen og aktuelle problemstillinger
- Å avklare hvilke problemstillinger som bør inngå i et hovedprosjekt, samt avklare aktørenes vilje og evne til å være med i et videre hovedprosjekt.

Kartleggingen av havfisketurismen i Vest-Finnmark var tredelt. Det ble sendt spørreskjema til hver av kommunene for å avdekke kunnskap og holdninger, samt hvilke utfordringer de så knyttet til havfisketurisme i sin kommune. Det ble videre sendt ut spørreskjema til 35 bedrifter, hvorav 24 responderte. To av kommunene, Kvalsund og Porsanger, har ikke havfisketurismebedrifter registrert. Det finnes flere havfiskebedrifter enn de som ble kontaktet. 5 bedrifter ønsket ikke å delta i undersøkelsen, og andre var det ikke mulig å finne kontaktdata på. Eksempelvis har flere kun kontaktskjema på hjemmesidene, og ga ikke respons på forespørsel om mailadresse eller telefon. Det ble også gjennomført en åpen innbyggerundersøkelse som ble publisert på sosiale media i perioden 13.6.2018 – 15.8.2018. Her kom det inn 322 unike svar. Svært mange la inn utfyllende kommentarer, så det fremkommer tydelig at temaet havfisketurisme engasjerer innbyggerne.

Havfiskebedriftene som har svart, utgjør et representativt utvalg av virksomhetene lokalisert i Vest-Finnmark. Men det finnes mange, både private og utenlandske bedrifter, som vi ikke når da de ikke er registrert. Disse går dermed «under radaren», og defineres som hovedproblemet av alle målgruppene våre.

Innbyggerundersøkelsen forteller at det er bedriftene som driver ulovlig, og som man registrerer tar med seg mer fisk enn tillatt, som gir havfisketurismen et negativt omdømme. Kunnskapsinnhenting viser at det er bred enighet om at dagens forvaltningsregime ikke er tilfredsstillende. Alle er positive til økt regulering av havfisketurismen, også næringen selv.

Ønsket er å komme frem til løsninger som både sikrer sameksistens med eksisterende sjørettede næringer, bærekraftig vekst og økt lokal verdiskaping fra havfisketurismen.

Forstudien konkluderer med at man har tre typer aktører som operer i havfisketuristsegmentet:

- **De seriøse aktørene**
Er registrerte og drifter innenfor regelverket. Er åpne omkring sin virksomhet og har ofte et godt samarbeid med andre lokale bedrifter og vertskommunen for aktiviteten.
- **De useriøse aktørene**
Er registrerte, men evner ikke/vil drifte innenfor regelverket. Har ofte utenlandske eiere, og samhandler lite med andre bedrifter i nærmiljøet eller med vertskommunen der aktiviteten finner sted.
- **De ressurskriminelle**
Driver uregistrert aktivitet, ofte fra camper eller private bolighus. Disse har reelt sett ingen ting med havfisketurisme som næring å gjøre!

I tillegg er det en stor utfordring knyttet til **Uklarhet om lover/regler**. Lover og regler finnes, men er vanskelige å praktisere/handheve og ikke tilpasset problemstillingene rundt havfisketuristfiske.

Oppsummert så avdekket forstudien en del hovedmomenter det er verdt å ta med seg i et eventuelt videre prosjekt, og danner grunnlaget for dette forprosjektet.

4 Problemstillinger

Havfisketurismens fremste konkurransefortrinn i Vest-Finnmark er nærheten til viktige fiskefelt, hvor det årlig fanges store volum fisk både fra fiskeflåten og i turistøyemed.

Havfisketurisme er regulert av svært mange lover og forskrifter som handheves av ulike instanser. Her kan nevnes Friluftsløven, Forurensningsloven, Tolloven, Plan- og bygningsloven/Brannvernloven, Produktansvarsloven, internkontrollforskrifter og lover og regler for skatt/regnskap. Dette er lover og forskrifter som bedriftene registrert i Norge blir kontrollert etter, og må forholde seg til.

Den klart største utfordringen er at det finnes aktører som utnytter fiskeriressursene til egen vinning, uten å være registrerte selskap i Norge. Dette gjør at man ikke får oversikt over det reelle antallet selskaper som driver havfisketurisme, og heller ikke oversikt over reelt uttak. Det gir heller ikke positive ringvirkninger for andre. De fleste som driver havfisketurismevirksomhet, både lovlig og ulovlig, er etablert i små oversiktlige samfunn, og ved åpenlys ressurskriminalitet svekkes også publikums tillit til rettssamfunnet.

4.1 Næringens utfordringer

Havfisketuristnæringen i Vest-Finnmark er preget av til dels små og sesongbaserte bedrifter. Det finnes noen få unntak som driver helårlig reiselivsvirksomhet, men de fleste er basert på relativt korte perioder av drift, med en høy andel sesongansatte som ikke er etablert i vertskommunen. Rekruttering av kompetent, stabil arbeidskraft blir dermed en utfordring. Det samme gjelder å finne en driftsmodell med produkter som kan kombineres med havfisketurisme, slik at virksomhetene representerer et næringsliv som henter ut det fulle potensialet, og bidrar til bosetting og vekst i vertskommunen.

Havfisketurismenæringen i Vest-Finnmark har få arenaer for relasjonsbygging og kompetanseoverføring på tvers av verdikjeden i reiselivet. Omdømmemessig preges havfisketuristnæringen i stor grad av lokalpolitiske utspill og skrekkehistorier om aktører som bedriver ressurskriminalitet. Mindre fortelles om de seriøse og etablerte havfisketuristbedriftene. Det blir dermed utfordrende å skape forståelse i allmennheten om den kompleksiteten og begrensningene som knytter seg til å bukt med ressurskriminaliteten, samtidig som forholdene tilrettelegges for de seriøse aktørene.

Finansieringsmessige forhold er også utfordrende. Havfisketuristnæringen er en relativt ung næring, med mange små og nyetablerte virksomheter med lav evne til egenfinansiert utvikling.

Mange av lovene, forskriftene og myndighetene som regulerer havfisketurismen kommuniserer og samhandler ikke, og mange gråsoner mellom de ulike lovene vanskeliggjør håndhevingen. Det er en stor utfordring for den enkelte bedrift å få tilstrekkelig oversikt. Grenseoppgangen mellom de reguleringer som omhandler bedriften og de som faktisk utøver fisket (turistfiskeren) framstår som svært uklare – og det er vanskelig å få klargjørende svar fra lovgivende myndigheter.

5 Mandat for forprosjekt

Havfisketurisme innehar et stort distriktsnæringspotensial. Gjennom prosjektet ønsker vi å komme fram til løsninger som både sikrer sameksistens med eksisterende sjørettede næringer, bærekraftig vekst og økt lokal verdiskaping fra havfisketurismen. Kunnskapsgrunnlaget fra forstudie og forprosjekt, samt eventuelle endringer i lovverk og rammebetingelser, vil også kunne bidra til økt kvalitet og bærekraft i tjenesteproduksjonen og utøvelsen av havfisketurisme. Dette ved at de iverksettes ulike samarbeidsprosjekter innenfor kompetanseheving, teknologiutvikling, styringssystemer o.l.

Prosjektets styringsgruppe skal sørge for at prosjektet utvikler kunnskap og oversikt over gjeldende lovverk og rammebetingelser aktørene innen havfisketurisme må forholde seg til, og har som mål å sikre en helhetlig, langsiktig og bærekraftig utvikling av havfisketurismen i Norge.

Et viktig aspekt i arbeidet vil derfor være å avdekke områder hvor det mangler et fungerende lovverk for å oppnå de ønskede målsettingene (smutthull), og områder hvor eksisterende lovverk skaper hindringer i forhold til å kunne nyttiggjøre seg de marine ressursene i en turismesammenheng på en mest mulig bærekraftig måte (for eksempel hvordan man kan nyttiggjøre seg de ca. 45-50 % restråstoff som blir igjen etter at fisken er filetert).

Kunnskap og erfaringer som sammenstilles i forprosjektfasen kan danne grunnlag for videre arbeid organisert i et hovedprosjekt. Hovedaktivitetene i hovedprosjektet vil kunne spenne fra politisk påvirkningsarbeid opp mot myndigheter for å få tilpasset lovverk og rammebetingelser, til utvikling av kurspakker innen sikkerhet og guiding, felles produkt- og teknologiutvikling, utnyttelse av restråstoff mv. hos havfiskeaktørene. Dette vil bli belyst gjennom arbeidet i forprosjektet. Avklaringene i forprosjektet vil også danne grunnlag for forslag til krav og vilkår som skal kunne stilles til aktører for at de legitimt skal kunne definere seg som en havfiskebedrift.

5.1 Mål

Hovedmål

Å gjennomføre et helhetlig prosjekt (i flere faser) som skal avdekke mulighetsrommet, og vise hvordan en regulering av havfisketurismenæringen, gjennom tilpassede tiltak (og eventuelt egen lov eller forskrift), kan bidra til en langsiktig og bærekraftig utvikling av havfisketurismen i Norge.

Prosjekt mål

Gjennomføre en pilotstudie (et forprosjekt) i Vest-Finnmark Rådets medlemskommuners geografiske område, som gir en overordnet oversikt (matrise) over gjeldende lover, forskrifter, hvilke myndigheter som regulerer hva, konsekvensene av dagens reguleringer, samt hvilke behov for reguleringer havfiskeaktørene selv ser er nødvendige for å oppnå hovedmålet i prosjektet.

Prosessmål

Basert på forprosjektet ønsker man i neste fase (hovedprosjektet) å utarbeide en pilotmodell for regulering av havfisketurisme, som skal testes ut av pilotbedrifter/kommuner i Vest-Finnmark. Dersom tiltakene viser seg å få god effekt i Vest-Finnmark, kan man med større sikkerhet implementere disse som nasjonale tiltak i neste omgang.

Kunnskapsgrunnlaget fra forprosjektet vil også benyttes til videre arbeid hos havfiskeaktørene innenfor områder som kompetanseheving/opplæring, tjeneste- og teknologiutvikling mv.

Effektmål

Bidra til en mer samordnet havfisketurismeutvikling i regionen, og på sikt landet som helhet. Prosjektet skal tydeliggjøre både næringens og vertskommunenes utfordringer knyttet opp mot dagens regulering av havfisketurismenæringen, og vise hvordan en regulering kan bidra til konkurransekraft og bærekraft.

Prosjektet skal avklare viktige rammebetingelser for havfisketurismebedriftene, og være et grunnlag for innspill til nasjonale prioriteringer knyttet opp mot marine ressurser og rammebetingelser for øvrig.

6 Prosjekt- og prosessorganisering

6.1 Prosjekteier

Prosjekteier er Vest-Finnmark Rådet, hvor daglig leder har ivaretatt ansvaret. Prosjekteier har også innehatt kommunikasjonsansvaret i prosjektet.

6.2 Styringsgruppe

Styringsgruppen har vært sammensatt som følger:

Fra rådets ledelse/medlemskommuner

- Regionrådsleder, ordfører i Alta kommune, Monica Nielsen (leder)
- Nestleder, ordfører i Kvalsund kommune, Terje Wikstrøm
- Daglig leder Bente O. Husby

Representanter for reiselivsnæringen

- Gunnar Nilssen, NHO Reiseliv (regionansvarlig for Nord-Norge)
- Mona J. Saab, Big Fish Adventure (styremedlem i NHO Reiseliv og NHO Arktis)
- Steinar Halvorsen, Sandland Brygge

Innovasjon Norge Arktis har deltatt med finansieringsrådgiver Ann-Kristin Gjelsten som observatør i styringsgruppen.

Prosjektleder

Vesir AS ved Bjørg Alvestad har vært engasjert som prosjektleder.

Gjennomføringfase

Prosjektet har vært gjennomført i perioden 1.8.19 – 30.1.2020.

Det har vært gjennomført 3 fysiske styringsgruppemøter, i tillegg til at det har vært gjennomført drøftingsrunder på e-post.

7.-8. oktober 2019 arrangerte prosjektet tre ulike workshops med fokus på lover og regelverk, sikkerhet og marine ressurser. Invitasjonen til deltakelse ble sendt bredt ut til ulike berørte parter, blant annet til de som deler havrommet med fisketuristaktørene, FoU-miljø og en rekke ulike forvaltningsmyndigheter.

På workshopen deltok et bredt sammensatt spekter av ulike aktører: kommunene i Vest-Finnmark, fisketurismebedrifter, NHO Reiseliv, Innovasjon Norge Arktis, Råfisklaget, Redningsselskapet, Skatt Nord og Nofima.

Prosjektet ble presentert i et eget innlegg på seminaret "**Fremtidens fisketurisme**" i Oslo **6. januar 2020**. Daværende fiskeriminister Harald T. Nesvik benyttet seminaret til å offentliggjøre høringsdokumentet med forslag til endringer i turistfisket, og innholdet i prosjektets presentasjon ble dermed med enda mer dagsaktuelt. For mer informasjon om seminaret (program, deltakere og presentasjoner):

<http://www.vfrr.no/hjem/seminar-om-fremtidens-fisketurisme-oslo-plaza-6-januar-2020>

16. januar 2020 arrangerte prosjektet en temadag, der de foreløpige resultatene fra forprosjektet ble presentert. Det ble også gitt en oppsummering av innholdet på seminaret «Fremtidens fisketurisme», samt at vi fikk presentert Nofimas SaRi-prosjekt og kvalitetssystemet «Varde». Temadagen ble avsluttet med gruppearbeid. Her fikk deltakerne anledning til å komme med de siste spissingene på forslag til innhold i fremtidens forvaltningsmodell for fisketurisme, samt at de ga sin tilbakemelding på innholdet i høringsforslaget fra Nærings- og fiskeridepartementet på endringer i turistfisket.

På temadagen deltok et bredt sammensatt spekter av ulike aktører: kommunene i Vest-Finnmark, fisketurismebedrifter, NHO Reiseliv, Innovasjon Norge Arktis, Fiskeridirektoratet, Politietaten, Skatt Nord og Nofima.

6. februar 2020 fikk Vest-Finnmark Rådet møte Geir-Inge Sivertsen, som tiltrådte som ny fiskeri- og sjømatminister 24. januar 2020. Her fikk presentere prosjektet «Havfisketurisme i Vest-Finnmark», med de funn og anbefalinger for fremtidig forvaltning som er et resultat av de prosesser som har funnet sted.

Prosjektet har stått på sakslisten til møter i Vest-Finnmark Rådet den 25. september 2019, den 4. desember 2019 og den 15. januar 2020. Her har medlemskommunene fått statusoppdateringer på prosjektet, samt gitt sine tilbakemeldinger.

I vedtatte Årsplan 2020 for Vest-Finnmark Rådet er det gjort vedtak om mulig iverksettelse av, samt avsatt ressurser til, et eventuelt hovedprosjekt. Oppstart av hovedprosjektet fordrer at prosjektbeskrivelsen fremmes som egen sak for rådet, og at fullfinansiering må være på plass før et eventuelt endelig vedtak om oppstart fattes.

7 Verdikjeden for Havfisketurisme

Havfisketurisme er en del av reiselivsnæringen, og kan i liten grad sammenlignes og reguleres likt med tradisjonelt fiske – selv om man i utgangspunktet høster av samme ressurs. Bakgrunnen for dette er at reiselivsnæringen er ulik andre sektorer på to vesentlige områder:

- Kunden må i utgangspunktet flyttes til det stedet der forbruket skal finne sted. Dette i motsetning til de fleste andre næringer, fiskerinæringen inkludert, hvor det er produktet som reiser.
- Kunden kjøper ikke et spesifikt produkt, men en sammensatt opplevelse som inneholder flere og svært ulike komponenter. Ofte består også disse av momenter som ikke leveres av selve virksomheten som selger produktet.

Begrepet “verdikjede” er derfor vanskelig å bruke om reiselivet siden denne tilnærmingen i utgangspunktet har et produktfokusert perspektiv. Dette forutsetter igjen at man har et produkt, og at selger har kontroll over produksjon, pakking, distribusjon, prissetting og plassering. I reiselivet er det faktisk kunden som i stor grad har kontrollen, både før, under og etter reisen.

For å illustrere dette, viser vi en enkel verdikjedesammenligning mellom de to næringene, som har det til felles at de begge nyttiggjør seg marine ressurser:

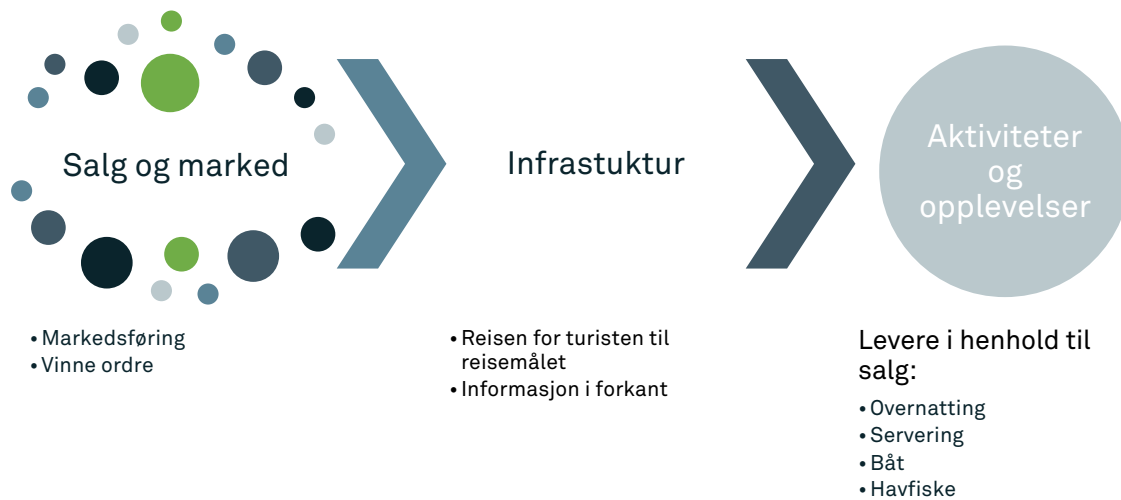
Den tradisjonelle fiskerinæringen:

Havfisketurisme:

I realiteten vil en bedre illustrasjon av en enkel verdikjede for havfisketurismenæringen være denne modellen, som i liten grad kan sammenlignes med tradisjonell fiskerinæring:

7.1 Hva er en havfisketurismebedrift – definisjon

I prosjektet har man tatt utgangspunkt i NHO Reiselivs definisjon av en havfisketuristbedrift:

“Havfisketurismebedriften skal tilby; overnatting, båt og tilrettelegging for fiske hvor turisten fisker med stang.”

I realiteten er selve havfisket en gratisaktivitet som utøves innenfor allemannsretten.

7.2 Havfisketurismens verdikjede - to dimensjoner

Slik lover og regler i dag er utformet, er havfisketurismebedriftene regulert etter de samme lover og regler som overnattings- og serveringsbedrifter. I tillegg omfattes de av generelle lover og regler som gjelder all annen næringsvirksomhet. Det som er knyttet til selve fisket, og behandling av råstoffet, er turistfiskeren ansvarlig for. På den måten er havfisketuristbedriften begrenset til å være en tilrettelegger, og kan i liten grad regulere gjestenes aktiviteter knyttet til selve fisket.

7.3 Barrierer for bærekraftig forvaltning og utvikling av havfisketurisme

Gjennom tre ulike workshops i oktober 2019 beskrev aktørene følgende barrierer for en bærekraftig forvaltning og utvikling:

- Det mangler et godkjenningssystem for hvem som kan drive havfisketurisme. I dag kan i realiteten hvem som helst gjøre det, også privatpersoner.
- Ingen klare sikkerhetskrav eller kvalitetskrav til båter som leies ut, kun minimum - og der turistfiskeren selv er ansvarlig.
- Manglende forståelse for havfisketurisme som næring.
- Mangelfullt samarbeid med myndigheter i forhold til å få bukt med de som driver ulovlig.
- Manglende krav til tilstedeværelse og kompetanse for de som leier ut båter som brukes til havfisketurisme.
- Manglende forvaltnings- og kontrollsystem for utøvelse av havfisketurisme.
- Lang saksbehandlingstid og uklare ansvarlinjer i forhold til å få avslørt de som driver ulovlig næringsvirksomhet.
- Ensidig fokus på toll og utførsel: rammer de som driver seriøst, og ikke de som vi ønsker å ta.
- Manglende mulighet til å utnytte restråstoff/overskuddsfangst etter profesjonelle metoder.

7.4 Gjeldende lover og regelverk

Hvem kan drive med havfisketurisme

Bedriften må være registrert med forretningsadresse i Norge. Utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet i Norge har registreringsplikt, det er ikke et vilkår at foretaket har norsk forretningsadresse.

Bedriftene er regulert gjennom **Foretaksregisterloven**. Denne håndheves av skattemyndighetene.

Alle enheter med regnskapsplikt, i henhold til **Regnskapsloven**, skal sende årsregnskap til Regnskapsregisteret.

Merverdiavgift skal beregnes ved omsetning, uttak og innførsel av varer og tjenester jf. **Merverdiavgiftsloven**. Dette gjelder også for havfisketuristbedrifter.

Forskrift om turistfiske sier turistfiskevirksomheter skal være registrert i Fiskeridirektoratets register for turistfiskevirksomheter. Fiskeridirektoratet fører kontroll med at bestemmelsene i forskriften overholdes.

Bedrifter med ansatte

Dersom bedriften har ansatte skal **Arbeidsmiljøloven** følges. Ved utenlandske ansatte trer også **Utlendingsloven** i kraft. Arbeidstilsynet fører tilsyn med at disse lovene blir fulgt. Dette gjelder også **Tobakkskadeloven**.

Overnatting

Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn regulerer de alminnelige plikter til å forebygge brann og eksplosjon. Denne håndheves av kommunene.

Utleie av båt

Småbåtloven, for småbåt inntil 15 meter, gir direktiv om at fartøyet under seilas være utstyrt med egnet redning- og flyteutstyr til alle om bord. §35 sier også «*Eieren av en småbåt plikter å forvise seg om at den som han eller hun lar bruke båten, fyller vilkårene for å føre den. Det samme gjelder for den som har rådigheten over båten på eierens vegne*». Loven håndheves av Sjøfartsdirektoratet.

Dersom bedriften har båt med skipper, inntil 12 passasjerer, trer

Skipssikkerhetsloven + forskrifter kraft. Denne håndheves av Sjøfartsdirektoratet.

Andre aktuelle lover og forskrifter

Plan- og bygningsloven er sentral for all arealforvaltning og byggevirkosomhet i Norge. Loven gjelder for hele landet og i sjøen til én nautisk mil utenfor grunnlinjene. Den enkelte kommune regulerer arealer for næringsvirkosomhet etc.

Forurensningsloven, herunder også avfallsforskriften og forurensningsforskriften, skal verne det ytre miljøet mot forurensning og redusere eksisterende forurensning, samt redusere mengden avfall og fremme bedre avfallshandtering.

Serveringsloven regulerer eventuell matservering, som håndheves av kommunene. Herunder forskrifter knyttet til HMS som Mattilsynet fører kontroll med.

Pakkereiseloven gjennomfører direktiv om pakkereiser og sammensatte reisearrangementer (pakkereisedirektivet) for de bedrifter som tilbyr både persontransport og overnatting (minst to forskjellige reisetjenester som gjelder samme reise eller ferie). Forbrukertilsynet og Markedsrådet fører kontroll med at bestemmelsene i loven overholdes, kontrollen utøves etter reglene i **Markedsføringsloven** §§32 til 42.

7.5 Hva regulerer den enkelte havfisketurist

- **Forskrifter knyttet til båt**
  - Forebygging av sammenstøt på sjøen
  - Hindring av forurensing
  - Melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker og andre hendelser til sjøs
- **Småbåtloven**
  - Mindre enn 8 meter: ha på seg egnet flyteutstyr når båten er i fart
- **Friluftsloven**
  - Allmenningsretten
- **Forskrift om turistfiske**
  - Turistkvote og bøtesatser
- **Forskrift om utøvelse av fisket i sjøen**
  - Redskaper og minstemål

7.6 Aktuelle lover som IKKE regulerer havfisketurismebedrifter

- Friluftsloven
- Forskrift om utøvelse av fisket i sjøen
- Deltakerloven
- Havressursloven

8 Videreføring

Vi har gjennom dette prosjektet avdekket store utfordringer det er nødvendig å løse gjennom ulike tiltak regulert inn i en godkjenningsordning.

Dette er tiltak som man, i samarbeid med havfisketuristbedriftene og myndigheter, må utvikle til systemer som gjør det enkelt å regulere og håndheve. De fleste av tiltakene er allerede definert i dagens lovverk, men er vanskelig å håndheve.

Vi anbefaler at man i et hovedprosjekt utarbeider en pilotmodell for regulering av havfisketurisme, som testes ut av pilotbedrifter/kommuner i Vest-Finnmark.

En regulering skal sikre:

- Økt lokal verdiskaping gjennom å tilrettelegge for seriøse aktører.
- Økt lønnsomhet hos de seriøse aktørene.
- Bedre ressurskontroll og en bærekraftig forvaltning.
- At sikkerheten til sjøs tas på alvor.

For å få gjennomført en slik pilotmodell for uttesting må følgende endringer fra dagens lovverk gjennomføres (eventuelt dispenseres for i tilknytning til et pilotprosjekt):

- Allmenningsretten knyttet til uregulert fiske i sjø må endres.
- En egen forskrift som utgangspunkt for godkjenning til å drive havfisketurismebedrift utarbeides, med tilhørende godkjenningsprøve.
- Tollforskrifter må tilpasses nye regler i forhold til utførselskvoter
- Småbåtloven og Skipssikkerhetsloven må endres i forhold til registrering av båter og krav til sikkerhetsutstyr og utleie

I pilotmodellen skal godkjenningsordning for havfisketuristbedrifter utvikles, og rettigheter og plikter utarbeides for:

- Formelle krav til forretningsadresse lik Serveringsloven
- Utvikle kunnskapsprøve knyttet til hms, førstehjelp, radiokunnskap, sikkerhet, værforhold, bærekraft etc.
- Løsninger knyttet til omsetning av overskuddsfangst/restråstoff
- Krav til kvalitet/standard på fartøy, utstyr, opplæring/kunnskap hos ansatte og gjester.

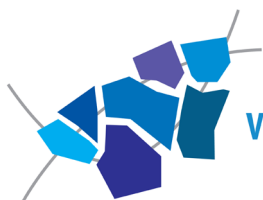
I tilknytning til uttesting og etablering av en godkjenningsordning for de som ønsker å drive med havfisketurisme, er det også behov for å få på plass konkrete tiltak som understøtter og kvalifiserer bedriftene til å oppnå en slik godkjenning. I forprosjektfasen er det identifisert følgende to områdene som bør organiseres som delprosjekter i et hovedprosjekt:

- Utforming og uttesting av et opplæringsverktøy, som kvalifiserer bedriftene til å kunne bestå en godkjenningsprøve for å drifte med havfisketurisme.
- Utforming og uttesting av et regelverk og praktiske ordninger/teknologi, som gjør det mulig å utnytte restråstoff og avskjær til biprodukter, fiskefor mv. Dette i et samarbeid mellom havfisketurismebedrifter og andre aktører i fiskeri- og sjømatnæringen.

9 Umiddelbare tiltak

I tillegg til et mer langsiktig utviklings- og reguleringsarbeid, ser vi behov for at det foretas en vurdering av om følgende reguleringer bør tre i kraft så snart som mulig:

- **Fiske i saltvann bør reguleres gjennom innføring av fiskekort:**
  - A-kort for de som bor på en registrert/godkjent bedrift og som har utførselskvote
  - B-kort fra alle andre som ønsker å fiske i havet (NB! Gratis for nordmenn)
- **Eksisterende tekniske løsninger knyttet til rapportering og fiskekort tas i bruk**
- **Utførsel av fisk for privatpersoner bør stoppes**
  - Dette gjelder også norske statsborgere
  - Ønsker man å ta med fisk må dette fortolles
- **Registrerte havfisketuristbedrifter hos Fiskeridirektoratet får utførselskvote for sine gjester**
  - Dokumentasjon gjøres ved autorisert dokument – likt for alle virksomheter, og registrering opp mot systemer som Tolletaten enkelt kan verifisere digitalt på kontrolltidspunktet
- **For å bli registrert som havfisketuristbedrift hos Fiskeridirektoratet må bedriften være mva-registrert i kommunen der havfisketurismevirksomheten utøves**
- **Det innføres en avstandsbegrensning, der turistfiskeren må holde en avstand på 200 meter fra fiskefartøy i aktivt fiske**

VEST-FINNMARK RÅDET

Vesir